

Vijest o potpisivanju Trojnog pakta uzбудila je cijelu zemlju. Komunistička partija organizirala je demonstracije, koje su dosegle vrhunac 27. marta na ulicama Beograda.

Narodi Jugoslavije, seljaci, radnici i napredni intelektualci prihvaćali su zahtjeve komunista kao svoje zahtjeve. Tražili su stvaranje istinske narodne vlade, koja bi im dala demokratske slobode i ravnopravnost svim narodima i koja bi, oslanjajući se na Sovjetski Savez, pripremila odbranu zemlje.

Revolucionarno raspoloženje naroda iskoristila je grupa oficira, naklonjenih zapadnim silama, i izvršila državni udar. Oficiri su uklonili regente i vladu, na prijestolje doveli maloljetnog kralja Petra II, a za predsjednika vlade svoga sumišljenika generala Simovića.

Ali i nova vlada oglušila se na zahtjeve naroda. Ona je samo nastojala da dobije na vremenu. Trojni pakt nije otkazala iako je započela pregovore sa SSSR-om o sklapanju sporazuma o prijateljstvu. (Sporazum je bio potpisan na dan napada Njemačke na Jugoslaviju, ali tada nije više mogao biti koristan našim narodima.) Nova vlada nije poduzela ništa da pripremi zemlju za odbranu.

Citav Beograd bio je toga dana na nogama. Komunisti su na trgovima objašnjavali okupljenim građanima vladinu izdaju, potrebu da se Jugoslavija osloni na SSSR i suprotstavi fašizmu. Po ulicama su se uzvikivale parole: Bolje rat nego pakt — bolje grob nego rob! U srcu porobljene Evrope jedan se mali narod suprotstavio Hitleru.

Hitler i Mussolini bili su iznenađeni otporom jugoslavenskih naroda. Još 27. marta u Hitlerovom je glavnom štabu dogovoren plan napada na Jugoslaviju. Hitleru se žurilo da sada, kada je pokorio čitavu Evropu, započne planirani napad na SSSR. Dalek je put do Moskve, a trebat će stići do nje prije velike zime. Zato je morao brzo obračunati s Jugoslavijom i Grčkom, i zbog toga je napad na SSSR odgođen za šest tjedana.

▲ RJEČNIK

Munjeviti rat — Hitlerov plan brzog uništenja neprijatelja pomoću jednog ili više snažnih udara kombiniranih vojnih jedinica: avijacije, tenkovskih jedinica, artiljerije i dr.

Evakuacija — sklanjanje stanovništva, ranjenika itd. pred opasnošću od neprijateljskog napada ili prirodne nepogode (poplave i sl.)

Trojni pakt — ugovor sklopljen između triju fašističkih sila — Njemačke, Italije i Japana — 27. septembra 1940, kojim su međusobno podijelile svijet

◆ ZADACI

Započnite izrađivati tabelu najznačajnijih zbivanja u toku drugoga svjetskog rata. Unesite zasada sve podatke o toku rata do proljeća 1941. god.

Razmislite zašto je prvi odjeljak dobio naslov »Bumerang«. Zašto je Hitler bio tako siguran da će i Veliku Britaniju zauzeti munjevitim prepodom? Ocijenite držanje Britanaca u vrijeme zračne bitke nad Britanijom. Objasnite zašto smjenu vlada 27. marta 1941. nazivamo državnim udarom. Poznate li još koji primjer državnog udara? Možete li objasniti zašto se i vlada generala Simovića bojala vlastitog naroda?